
Az elmúlt három hónapban kollégáink közül többen is részt vettek munkánkat segítő, „tapasztalatszerző” rendezvényen – akár előadóként is. Áprilisban ismét „Szomszédoltunk” a Ráday Gyűjtemény és az Evangélikus Országos Könyvtár kollégái kalauzolásával, akik nemcsak gyűjteményüket mutatták be, hanem intézményeikben folyó tudományos, kutató munkájukról is beszámoltak. Május elején szakmai napot tartottunk az antikváriumok sokunk által talán nem is annyira ismert világáról – a kollégák visszajelzései és az ott megtapasztalt „hangulat” alapján - sikerrel. Reméljük, az alábbi írások között mindenki talál számára érdekeset, új információt hordozót, amely hasznos lehet hétköznapi munkája során.

Török Beáta

**Muzeális kötetek őrzése és szolgáltatása a könyvtárakban -
Szakmai nap a szegedi Somogyi-könyvtárban, a 125 éves Somogyi
Károly Városi és Megyei Könyvtár és a MKE Társadalomtudományi
Szekció szervezésében
Szeged, 2006. április 5.**

A szakmai nap első részében, **Szivi Józsefné** (MKE TTSz) elnökletével, beszámolók hangzottak el „Az írott kulturális örökség megőrzése – nemzeti feladat európai kerek között” címmel tartott nemzetközi konferenciáról (Lipcse, 2006. március 13-15)¹. A lipcsei konferencia előadásai a nemzeti kulturális örökség megőrzése szempontjából kiemelkedően fontos kérdésekkel foglalkoztak: a digitalizálással és a dokumentumok tömeges savtalanításával. Mindkettő a hosszú távú megőrzést szolgálja. (Nemcsak a könyvek fizikai példányait kell megőriznünk, hanem a szoftverek és hardverek gyors változása miatt veszélyeztetett digitális tartalmakat is. A szolgáltatás szempontjából: ha a könyveket digitalizáljuk, ezzel az eredeti példányokat kímélhetjük meg a használati ártalmaktól stb.) Mind a feladat, mind a megvalósításához szükséges pénzösszeg olyan hatalmas, hogy minden országnak ki kell dolgoznia egy olyan nemzeti stratégiát, amely később beilleszthető az európai örökség megőrzésének programjába is.

Dippold Péter (OSZK) a különböző nemzeti megőrzési stratégiák általános jellemzőit ismertette, ill. hasonlította össze, érintette a szervezeti keretek, a nyilvántartások, az adatbázisok felépítésének a szükségességét, vázolta néhány európai ország, ill. az OSZK állományvédelmi programját. Így például Hollandiában 1996-ban felmérést készítettek a savas papíron található dokumentumok mennyiségéről és minőségéről (kb. a dokumentumok 25%-a, kb. 10 millió dokumentum vár savtalanításra). A holland állományőrzési tervek szerint minden dokumentumnak legalább egy példányát savtalanítják, restaurálják, mikrofilmezik, digitalizálják már évek óta. Magyarországon is a tervezést [ld. a 2005. szeptember 15-ei Országos Könyvtári Digitalizálási Tervet (2007-2013) - digitalizálás, digitális objektumok begyűjtése, hosszú távú megőrzés, feldolgozás és közzététel elvi kérdései] egyre inkább a konkrét, gyakorlati kérdések megoldásának kell követnie.

¹ Kiegészítő információk a lipcsei konferenciáról, internetes adatbázisok elérésének lehetőségeiről a Hírlevél utolsó lapjain olvashatók.

Hubert Gabriella (EOK) a kisebb, de jelentős muzeális állománnyal rendelkező könyvtárak szempontjából értékelte a lipcsei konferencián hallottakat. A legkisebb egységekben is szükséges a megőrzési stratégia kidolgozása. Példákkal illusztrálta, hogy a lipcsei konferencián gyakran emlegetett „együttműködés”, „a prioritások meghatározása” hogyan valósulhat meg a különböző gyűjtemények gyakorlatában. Hamarosan az interneten is hozzáférhetővé teszi azokat az URL-címeket, amelyek tájékoztatnak az Európában folyó digitalizálási tervezetekről. Utalt az EKE keretében végzett informatikai felmérésekre (ld. Baranya Péter és Kövécs Ildikó tanulmányát, Könyvtári Levelező/Lap, 2005/5-6. sz.). Hírt adott az EKE Gyűjteményi Csoportjában folyó digitalizálási felmérésről, ill. a nyilvántartás felépítésének elkezdéséről.

Keveházi Katalin (Szeged, Egyetemi Könyvtár) összefoglalta a lipcsei konferencia főbb témáit (nemzeti állományvédelmi stratégiák, a fizikai megőrzés lehetőségei: digitalizálás, savtalanítás, restaurálás) és az alapelveket (együttműködés, országos szinten való gondolkodás, az írásos örökség megőrzése egyben a hozzáférést is jelenti). Utalt a már megvalósult eredményekre, így pl. az EROMM-ra, a mikrofilm- és digitális-másolat katalógusra (<http://www.eromm.org>). Bemutatta a magyar régi könyves adatbázist, a folyamatosan épülő MOKKA-R-t (<http://www.eruditio.hu/mokka-r>). A Muzeális Könyvtári Dokumentumok Nyilvántartása szintén a MOKKA-R keretében valósulhat meg (<http://www.eruditio.hu/lectio/mkdny>).

Szókefalvi–Nagy Erzsébet (Szeged, Somogyi Könyvtár), elsősorban német példák alapján, a hatékonyabb érdekérvényesítésre figyelmeztetett. Nemcsak az ajánlásokat kell állami szinten megfogalmazni, hanem egy olyan szakértői tanácsnak is kellene működnie, amely segítséget nyújthatna az egyes könyvtárak napi állományvédelmi munkájához. El kell érni, hogy a kulturális örökség megőrzése nemzeti közüggé váljék. A nemzeti összefogásnak szomorú, de mégis felemelő példaként utalt a weimari Herzogin Anna Amalia Bibliothek 2004. szeptemberi égisére.

Kastaly Beatrix (OSZK) beszámolója a lipcsei konferencia egyik központi témájához, az 1850 utáni savas papírú könyvek megmentéséhez kapcsolódott. Ismertette a tömeges savtalanítási eljárások főbb jellemzőit, ill. azok gépi hátterét. Magyarországon, reményei szerint, a közeljövőben szintén beszereznek egy olyan készüléket, amely alkalmas a könyvek tömeges savtalanítására. Felidézte az ODR-könyvtárakban végzett 2003-as állományvédelmi felmérést. A szakmai nap résztvevői a lipcsei prospektusok segítségével is betekintheznek a különböző eljárásokba.

A délelőtti utolsó előadásában **Rácz Ágnes** (OSZK) ismertette és értelmezte a NKÖM *Muzeális könyvtári dokumentumok kezelésével és nyilvántartásával kapcsolatos szabályok* c. rendeletét (22/2005, Magyar Közlöny, 2005, 101. sz.). Kiemelte azokat a pontokat, amelyek eltérnek a korábbi szabályozástól. Így pl. a Magyarországon megjelent dokumentumok esetében muzeálissá váltak az 1801-1850 között nyomtatottak is, s ezáltal jelentősen megnőnek az egyes könyvtárak kezeléssel kapcsolatos kötelezettségei; minden könyvtárnak el kell készíteni saját szabályzatát a muzeális dokumentumok kezeléséről etc. A könyvtárosok már több fórumon megismerkedhettek a szöveggel. Érdeemes lenne az EKE legközelebbi közgyűlésén,

kerekasztal beszélgetés keretében, megvitatni, hogy az egyes egyházi könyvtárakban milyen nehézségeket jelent a rendelet végrehajtása, ill. milyen megoldások lehetségesek.

A délután folyamán, **Villám Judit** (MKE TTSz) vezetésével, a résztvevők kerekasztal beszélgetést folytattak az elhangzott előadásokon érintett kérdésekről, a digitalizálásról és az állományvédelemről. Az élénk eszmecserében főleg a napi problémák kerültek az előtérbe. Szerkesztetlenül álljon itt néhány érintett téma: digitalizálási és nyilvántartási munka az OSZK-ban (Káldos János ismertetése); NDA; a digitalizálással kapcsolatos, és 2007-től működő ún. regionális kompetencia központok (digitalizálás és nyilvántartás, szabványok közvetítése; fórum); a xerox helyett előtérbe kerülő digitalizált másolatok szolgáltatása; bejelentési kötelezettség a MOKKA-R nyilvántartási űrlapján keresztül; egymást átfedő digitalizálási munkák kiküszöbölése; a megőrzés, a lopások megelőzésének lehetséges útjai; savtalanítás és restaurálás anyagi háttere az egyes könyvtárakban; The European Library (<http://www.theeuropeanlibrary.org/portal>);

TEL-ME-MOR (<http://www.oszk.hu/telmemor>);

MINERVA/MICHAEL (<http://www.michael-culture.org>); példaként: a német könyvtárosok és levéltárosok állománymegőrzéssel kapcsolatos kommunikációját internetes fórum segíti (<http://www.forum-bestandserhaltung.de>).

Külön köszönet illeti a Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár munkatársait, akik az MKE Társadalomtudományi Szekciójának segítségével földi javakkal is vendégül látták a szakmai nap résztvevőit, és igazgatónőjét, **Szókefalvi-Nagy Erzsébetet**, akinek szakszerű vezetésével bejárhattuk a Somogyi Könyvtár termeit, s megismerkedhettünk a könyvtárban folyó állományvédelmi munkákkal.

H. Hubert Gabriella
Evangélikus Országos Könyvtár

Újabb „Szomszédolás” **2006. április 27.**

A sikeres „Szomszédolás” programsorozat újabb két helyszíne a **Ráday Könyvtár** és az **Evangélikus Országos Könyvtár** volt Budapesten.

A **Ráday Könyvtár**ban a Biblia Múzeum megtekintésével kezdődött a program. A különböző korokból származó és különböző nyelveken írt Bibliákon kívül ez az ízlésesen kialakított kiállítás többről szólt, mint a könyvekről. Régészeti leletek, magyarázó szövegek, térképek tették szemléletessé a Biblia világában való eligazodást. A tájékozódást tovább segítette, és ismereteinket bővítette **Tímár Gabriella** lelkipásztor kalauzolója és **Németh Pál** lelkipásztor előadása a bibliafordításokról.

Ezt követően az előadóteremmé alakított olvasóteremben **Berecz Ágnes** gyűjteményigazgató tájékoztatást adott a gyűjtemények történetéről, majd a könyvtár dolgozóitól hallhattunk érdekes előadásokat a Gyűjteményre épülő saját kutatásaikról. **Ladányi Sándorné Kozma Borbála** könyvtáros, lelkipásztor,

EKE HÍRLEVÉL
Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2006/2. sz.

Ráday Pál 1710-ben Kassán megjelent – *Lelki Hódulás* című - imádságos könyvéről beszélt; **Borvölgyi Györgyi** könyvtáros és **Csenki Éva** restaurátor a Ráday könyvtár történeti kötéseinek kutatásából adott ízelítőt.

A közös ebéd után megnézhattuk Ráday Pál csodálatos könyvgyűjteményét, ami az erre a célra kialakított helyiségben, az eredeti szekrényekben látható. Majd **Sárai Szabó Katalin** kéziratáros előadása következett: „Nők a református egyházban a dualizmus korában és a két világháború között” címmel. Végül **Darvasi Ferenc** fiatal könyvtáros napjaink irodalmába kalauzolt Krasznahorkai László kortárs prózaíró egy művét elemezve.

Néhány perces sétával érkeztünk programunk második helyszínére, az **Evangélikus Országos könyvtárba**, ahol **Mányoki János** könyvtárigazgató a munkatársaival együtt várt és fogadott minket. Kiváló előadásokat hallgatva ismerhettük meg ezt a gyűjteményt, a könyvtár életét, tevékenységét. **Böröcz Enikő**, az Evangélikus Országos Levéltár munkatársa a kéziratokról tartott előadást. **Hubert Gabriella** a könyvtár muzeális gyűjteményeiről adott áttekintést, külön is kiemelve a 35 ezer kötetes Podmaniczky-Degenfeld Gyűjtemény anyagát, amelyet meg is nézhettünk. Ezek a könyvek az eredeti tároló-szekrényekben, az eredeti elrendezésben láthatók. **Selmeczi Pálma** az egyes evangélikus középiskolák gyűjteményeiről adott részletes tájékoztatást. Gazdag, és kulturális szempontból is igen jelentős iskolai gyűjteményekkel dicsekedhet az evangélikus egyház. A délutáni program záró előadása szintén rendkívül izgalmas volt: **Mányoki János** a könyvtár által gondozott *Credo* című kulturális folyóirat szerkesztési dilemmáit osztotta meg velünk.

Látogatásunk a könyvtár helyiségeiben barangolva, oldott légkörben zárult. Miközben a váratlan záporosó csendesedésére vártunk, megállapítottuk, hogy a könyvtárakat, mint a szellemi munka műhelyeit ismerhettük meg. Ez a nap nem csak „szomszédolás” és nemcsak a könyvtárakkal való ismerkedés volt, de találkozást jelentett a kultúrával, a könyvtári kutató munkával is. Gazdagabbak lettünk! Köszönjük a szervező EKE-nek és a vendéglátó könyvtáraknak ezt a szép és értékes napot!

Homor Ferenc
Piarista Központi Könyvtár

Online adatbázisok a könyvtárban
Szakmai nap a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Központi könyvtárában
2006. május 4.

2006. május 4-én a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Központi könyvtárában Online adatbázisok a könyvtárban címmel szakmai napon vehettek részt az érdeklődők.

A rendezvényen a következő előadásokat hallgathattuk meg: **Boros Ildikó** (Országgyűlési Könyvtár): Új társadalomtudományi adatbázisok az Országgyűlési Könyvtárban (Xrefer Plus, Keesing's Worldwide Online, InfoTrac). **Szabó**

Gyöngyvér (Central European University Library): A J Stor és az Ebsco's Electronic Journals Service adatbázisok bemutatása. **Tüű Anélia** (Magyar Képzőművészeti Egyetem Könyvtára): A Magyar Képzőművészeti Egyetemen elérhető külföldi művészettörténeti és képzőművészeti adatbázisok. **Kukor Ferenc** – (Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár) Európai Unió adatbázisok a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban (European Sources Online, Bruxinfo, Európa Szerver).

Boros Ildikó az Országgyűlési Könyvtárban a tájékoztató munkához használt adatbázisokat mutatta be (<http://www.ogyk.hu/index.html>).

Xreferplus egy elektronikus kézikönyvtár. Több mint másfél száz angol nyelvű általános és szaklexikon, enciklopédia, életrajzi lexikon, adattár, idézetgyűjtemény, egy és kétnyelvű szótárak teljes szövegének és illusztrációs anyagának részben multimédiás megjelenítésű adatbázisa. Körülbelül 1,7 millió címszó kereshető benne.

A kézikönyvek által feldolgozott néhány terület: bibliográfiák, ki kicsodák, egy nyelvű szótárak, enciklopédiák, filozófia, földrajz, pszichológia, gasztronómia, idézetgyűjtemények, irodalom, jogtudomány, művészetek, történelem, zene, nyelvtudomány, műszaki tudományok. Néhány az adatbázisban elérhető kézikönyv: World of Criminal Justice, The Penguin English Dictionary, World of Sociology. Az adatbázis lehetőséget kínál egyszerű és összetett keresésre egyaránt, s akár több kézikönyvben is kereshetünk egy időben. Az eligazodást a kézikönyvek tematikus elrendezése és a gondosan kialakított linkrendszer segíti. A találati listát lehet nyomtatni, menteni vagy e-mailen továbbítani. Angol nyelvű. A könyvtár számítógépeiről elérhető (IP címhez kötött) <http://www.xreferplus.com/>.

Keesings's Online angol nyelvű teljes szövegű adatbázis a nyomtatott Keesing's Record of World Events kézikönyv on-line változata. Politikai, történelmi, gazdasági témákban tartalmaz rövid elemzéseket, összefoglalókat. A világ eseményeiről hiteles, mértékadó tudósításokban számol be, önálló fejezetet szánva a kiemelt jelentőségű régióknak, a nemzetközi szervezeteknek és a világméretű kérdéseknek. A kézikönyv 1960 és 2005 közötti kiadásai teljességükben kereshetőek az adatbázisban.

Feldolgozott események: kinevezések, választások, bel- és biztonságpolitikai események, külpolitikai és nemzetközi események, gazdasági események, katasztrófák, válságok. Az adatbázisban lehetőség van egyszerű és összetett keresésre. Szűkíthetjük a találatokat tartalmi, földrajzi és kronológiai szempontok szerint. Angol nyelvű. A könyvtárból elérhető: <http://www.keesings.com/>.

Infotrac Custom Journals angol nyelvű, teljes szövegű, társadalomtudományi folyóirat-adatbázis. Elsősorban jogi politológiai, világpolitikai és történelmi kérdésekkel foglalkozó periodikákat tartalmaz, de érdemes benne keresni egyéb témákat is (kisebbségi, nemzetiségi, kulturális kérdések, hadtudomány, filozófia, vallás, gazdaság stb.) A 100 (+15) folyóiratot tartalmazó adatbázisban olyan rangos folyóiratok cikkei kereshetők, amelyek nem találhatók meg a könyvtár által előfizetett többi adatbázisban, s jelentős részük a könyvtárban sem.

Kereshetünk folyóiraatra vagy folyóiratcikkre böngészéssel és folyóirat-keresővel. Tematikus keresést végezhetünk kulcsszóval, indexelt mezővel, relevenciakeresés keresőkérdeessel, tárgyszavas keresés tárgyszóindexből. A könyvtárból elérhető: <http://www.gale.com/tlist/sb5099.html>.

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2006/2. sz.

Szabó Gyöngyvér a Közép Európai Egyetem Könyvtárából a JSTOR és EBSCO Journals Service adatbázisokat ismertette (http://www.ceu.hu/index_hu.html) A JSTOR full textes keresést biztosít a bölcsészet, közgazdaság, vallás, humán területekről. Retro adatbázis. A legfrissebb számai a folyóiratoknak 2-5 év múlva kerülnek be a rendszerbe. Több letölthető formátum lehetséges a talált cikkekből. A könyvtárból elérhető: <http://www.jstor.org/>

Tüű Anélia a Magyar Képzőművészeti Egyetem Könyvtárából elérhető külföldi művészeti adatbázisokról beszélt.

EISZ (www.eisz.hu) magyar, angol nyelvű. Bárhonnan elérhető. Számos elektronikus adatbázist és forrást tartalmaz.

EBSCO (search.epnet.com) angol nyelvű, csak a könyvtárból érhető el. Több bibliográfiai és teljes szövegű adatbázis és dokumentum.

Marburger index csak CD-ROM, német, angol nyelvű. Csak a könyvtárból érhető el. Német műtárgy- és műalkotás-index.

Grove Dictionary of Art (www.groveart.com) angol nyelvű, csak a könyvtárból érhető el. A világ egyik legteljesebb művészeti enciklopédiájának teljes szövege, számtalan linkkel és sok csatolt illusztrációval.

Museology Bibliography (www.chin.gc.ca/Bmuse/bmuse.cgi?Language=English) angol, francia nyelvű, bárhonnan elérhető muzeológiai, restauratori bibliográfiai adatbázis.

A szakmai nap végén kiderült, hogy a könyvtári szaktájékoztatóban vitathatatlan szerepe van az elektronikus adatbázisoknak. Gyors elérést biztosítanak olyan információkhoz, amely a könyvtáros munkáját hatékonyan segíti. Fontos a könyvtáros felkészültsége az információkeresésben. A szolgáltatásokért a könyvtárak komoly összegeket fizetnek évente. Sajnos a hozzáférés talán emiatt is a helyben használatra korlátozódik, ami a hatékony felhasználás kárára van. Igény lenne a külső hozzáféréshez, ami által az adatbázisok kihasználtsága nagyságrendekkel nagyobb lenne.

Nagy Balázs
Főapátsági Könyvtár Pannonhalma

Az antikváriumok világa – szakmai nap az Evangélikus Országos Könyvtárban

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése 2006. május 9-én, kedden, szakmai napot tartott az Evangélikus Országos Könyvtár tanácstermében. A szakmai nap témája: „Az antikváriumok világa az antikvárius, a könyvgyűjtő és a könyvtáros szemszögéből” volt. A szép számú közönség előtt a délelőtti folyamán **Gregus István**, a Honterus Antikvárium és **Tuza Tamás** a Központi Antikvárium vezetője tartott előadást az antikvár könyvek, a könyvaukciók és a könyvpiac mai helyzetéről. Elemzésükben kitértek a muzeális állományt őrző könyvtárak és az antikváriumok kapcsolatára is. Szorgalmazták, hogy az egyházi könyvtárak bátran vegyék föl a kapcsolatot velük, a legszélesebb körű támogatásra és együttműködésre számíthatnak. A rövid kávészünet után **dr. W. Salgó Ágnes**, az OSZK Régi Nyomtatványok Tárának vezetője tartott előadást a muzeális könyvtári dokumentumok kezelésével és nyilvántartásával

kapcsolatos szabályokról, illetve ezek változásáról. Befejező előadásként **Tóthné Korompay Borbála**, az OSZK Gyarapítási Osztályának vezetője vázolta azokat a lehetőségeket, amelyek a nemzeti könyvtár gyarapításában, a nemzeti kultúrkinés Magyarországon tartásában szerepet kaphatnak. A szakmai nap résztvevői egy talán kevésbé ismert, de a könyvtári munkához szorosan kapcsolódó terület kulisszatitkaiba nyerhettek bepillantást.

Mezei Zsolt
Dunántúli Református Egyházkerület
Tudományos Gyűjteményei
Pápa

**Szakmai nap a „Könyvtáros jövőkép - A könyvtárosok és
könyvtárhasználók képzése” címmel
a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Központi Könyvtárában
(2006. május 11.)**

2006. május 11-én a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Központi Könyvtára szakmai klubja **„Könyvtáros jövőkép - A könyvtárosok és könyvtárhasználók képzése”** címmel szakmai napot tartott.

Az **előadók** Dr. habil. **Sebestyén György** CSc PhD Dr Univ tanszékvezető egyetemi docens, az ELTE Könyvtártudományi Doktori Program vezetője, az informatikus könyvtáros BA alapszak országos koordinátora, és Dr. **Bartos Éva** - a Könyvtári Intézet igazgatója voltak.

Sebestyén György „A jelen és jövő könyvtárosai – a felsőoktatási képzési rendszer átalakulása” című hosszú előadásában először az informatikai, **technikai**, műszaki **fejlődés** főbb eseményeit villantotta fel. A hallgatóság számára nagyon érdekes szembesülést jelentettek ezek az állomások: 1945. atombomba. 1947. Neumann János számítógépe. 1948. ENSZ Emberi Jogok Nyilatkozata, nálunk a „fordulat éve”. 1953. Sztálin halála. 1957. az első Szputnyik. 1969. a holdraszállás és az internet elődjének az ARPANET-nek a megjelenése. 1971. a mikrochip feltalálása és az I. UNISIST konferencia az UNESCO-ban, melyen megfogalmazódott egy a világot átfogó könyvtári információs és dokumentációs hálózat létrehozásának terve. 1979. Az információs társadalom című könyv megjelenése és a szóösszetétel megszületése. 1982. az első mobiltelefon. 1988 ISO szabvány a CD-ROM technológiáról. 1989. a Berlini fal leomlása. 1997 a könyvtári törvény megjelenése.

Ezután a fenti technikai fejlődés tükrében tekintette át **a hazai könyvtáros képzés 57 évét**. Szólt azokról a nagy könyvtárosokról, akik megteremtették a hazai könyvtárügyet. A képzéssel kapcsolatosan a mindennapi, gyakorlati problémákat is felvetette (megfelelő képzettségű előadók biztosítása, a könyvtár szakra felvételizők felkészültsége, a credit rendszer gondjai, a különféle stúdiumok tartalma, és a megszerezhető oklevél minősítése és elnevezése).

Az előadás harmadik részében a **doktori képzésről** beszélt. A tudományos fokozat megszerzése könyvtárosok esetében egyáltalán nem egyszerű, hiszen a Tudományos Akadémia nem tekinti tudománynak a könyvtárat, a napjainkban nagyon kevés

„könyvtári doktor” egészen sajátos és nem könnyű úton szerezheti meg a tudományos minősítést.

Bartos Éva „Átalakulóban a könyvtáros pálya” című előadásában nem a képzés, hanem a (gyakorló) szakma felől közelítette meg a „könyvtáros jövőkép” témát. Előadásában a magyar könyvtárügy **2003 és 2007 között érvényes Könyvtári Stratégiai Tervének negyedik témakörét** vizsgálta, mely pont „a humán erőforrás, az emberi tényező, a könyvtáros nézőpontjából vázolta annak idején a könyvtárügyi helyzetet és a feladatokat. A stratégiai terv négy kérdést vetett fel a témával kapcsolatosan: 1. A könyvtáros műveltségtartalma, személyisége, magatartása, 2. Felkészülés a könyvtáros pályára, 3. Működés a könyvtáros pályán, 4. Önértékelés és külső megítélés. (Forrás: www.ki.oszk.hu/dokumentumok). Napjainkba, amikor a stratégiai ciklusnak csaknem a végén járunk, kevés eredményről és több bizonytalanságról számolhatott be összegzésében.

Ásványi Ilona

Főapátsági Könyvtár Pannonhalma

Pillanatképek a XIII. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválról 2006. április 21.

A **Budapesti Kongresszusi Központ** három szintjét, valamint a főbejárat előtti sétányt benépesítő standokon több mint 500 külföldi, hazai és határon túli magyar könyves cég mutatta be és árusította köteteit az április 20-tól 23-ig tartó könyvfesztiválon. Az évről-évre növekvő érdeklődés miatt az idén is a kavargó-tülekedő sokaságban nézelődhettek, vásárolhattak, illetve részt vehettek a már-már áttekinthetetlen mennyiségű programokon az ide látogató könyvbarátok.

Ebben az évben a fesztivál a kortárs **spanyol irodalomra** és könyvkiadásra fókuszált, de kiemelt figyelmet kapott a német irodalom is. Az idei év két díszvendége **Jorge Semprún** spanyol és **Csingiz Ajmatov** kirgiz író volt. A könyvfesztiválon a kortárs spanyol, illetve spanyol nyelvű irodalmat olyan további nagy sikerű szerzők képviselték, mint Federico García Lorca, a katalán Jaume Cabré és a kubai származású, Julio Llamazares.

A magyar könyvpiac szereplői számára a könyvvásár egyben szakmai fórum is. Az elhangzott előadások a könyves szakembereket foglalkoztató kérdések tárgyköréből kerültek ki. Ezek közül a könyvtárosok számára talán a legemlékezetesebb a **Mentorok, mecénások, szponzorok** című pódiumbeszélgetésen **Réz András** megnyilvánulása, mely szerint néhány évtized múlva megszűnhetnek a mai könyvtárak, szerepüket átveszi az Internet. Az előadás reflexióiról olvashattunk a Katalisten.

A programok közül kiemelném a **Könyvolvasási és könyvvásárlási szokások a magyar társadalomban 2005.** és **A magyar könyvkiadás 2005-ben - a könyvpiac alakulása** című előadásokat. **Zentai Péter Lászlónak** a könyvkiadásról tartott összefoglalójából megtudhattuk, hogy a könyvforgalom rendkívül dinamikusan nő az „állam részvétlen asszisztálása ellenére”. Az utóbbi évek fejlődését önszegélyező működésüknek köszönhetik, amelyben az egyetlen szponzoruk

az olvasó, ezért rendkívül fontos volt számukra a **TÁRKI felmérése**, amely többek között arra próbált rámutatni, hogy melyek azok a könyvek, amelyekre hajlandók pénzt kiadni az olvasók. A TÁRKI 2005 októberében készített egy 1000 fős országos reprezentatív mintán alapuló közvélemény-kutatást a Libri Kft., a Líra és Lant Rt. és a Pécsi Direkt Kft. (Alexandra) megbízásából a felnőtt magyar népesség körében. Ebben a lakosság olvasási és könyvvásárlási szokásait mérték fel. Az előadásban elhangzott másik kutatást 2006 elején végezték gyerekek körében a NKA kérésére. Az adatok többsége - a felnőtteknél - összehasonlítható a TÁRKI által korábban ilyen témakörben végzett kutatások eredményeivel, főként egy 2002-es vizsgálattal, így a bekövetkezett változások is láthatóvá váltak. **Bernáth Anikótól** megtudhattuk, hogy az elmúlt években nőtt a nem olvasó felnőttek száma, a gyerekeknek ellenben több mint fele rendszeresen olvas. (Rendszeres olvasó, aki átlagosan havi 1 könyvet olvas el.) Magyaroztatát arra, hogy miért nem olvasnak a felnőttek – 30-50 év közöttiek – erős kételkedéssel fogadtam. Szerinte mindez annak köszönhető, hogy ennek a korosztálynak nem volt megfelelő ifjúsági irodalma, ami könyvszeretővé tette volna őket. Ellenben a most felnövő generációnál ez nem így lesz, a Harry Potter könyveknek köszönhetően... A felmérés szerint a felnőtt könyvolvasók leginkább „valamilyen” irodalmat olvasnak: szépirodalmat, szórakoztató irodalmat és tényirodalmat. A legkevesbé idegen nyelvű könyveket, művészeti köteteket illetve ifjúsági és gyerekkönyveket olvasnak a válaszadók. A gyerekek 84% azonban az iskolai kötelező olvasmányokat forgatja, illetve körükben népszerűek a nyelvkönyvek, szótárak és lexikonok is. A könyvolvasók csökkenésével párhuzamosan csökken a könyvvásárlók aránya is, azonban a kevesebb vevő többet költ könyvre, mint az elmúlt években, így a könyvpiac továbbra is erősödik.

A TÁRKI eredményeiről további részleteket olvashatunk a honlapjukon: <http://www.tarki.hu/kozvelemeney/kitekint/20060425.html>.

Kozma Zoltán, a Libri Kft. marketing igazgatója a saját felméréseik eredményei alapján megerősítette a TÁRKI következtetéseit. Érdekességgént kiemelném, hogy a Libri üzletekben vásárolt könyveknek a 80%-a újdonság, vagyis a vásárlást megelőző két évben adták ki. A közvélemény-kutatásukból arra is fény derült, hogy a vásárlók 75%-a, ha neki tetsző könyvet talál, akkor megveszi és csak 9%-a veszi ki az adott könyvet könyvtárból.

Az előadásról bővebben a <http://www.litera.hu/object.75e5c577-b2f9-4a1a-a904-0ecc43522a52.ivy> című weboldalon olvashatunk.

Aki még kitartott a nagy nyüzsgésben és jó előre helyet foglalt a **Könyvtáros Klub** szűkös helyiségében, az részt vehetett a **Nagy Könyv után, Nagy Könyv előtt...** című pódiumbeszélgetésen. A beszélgetés résztvevői voltak: **Békés Pál** író, **Harsányi László** a Nemzeti Kulturális Alap (NKA) elnöke, **Komlósi József** az NKA Könyvtári Szakmai Kollégiumának elnöke, **Sipos Pál** az MTV művelődési főszerkesztője, továbbá a Könyvtárellátó Kht. (KELLÓ) munkatársa, úgymint **Maróti Katalin** ügyvezető igazgató és **Kormos Sándor** informatikai menedzser. A könyvtáros szakmát **Ramháb Mária**, a kecskeméti Katona József Könyvtár igazgatója képviselte. A moderátori feladatokat **Bariczné Rózsa Mária** látta el. A BBC mintájára elindított Nagy Könyv program sikeresen teljesítette céljait: visszavezette az embereket a könyvek világába; a könyvtárakat és könyvesboltokat

népszerűbbé tette. A játék ugyan véget ért, de az egész programot koordináló rendkívül népszerű weboldala - <http://www.anagykonyv.hu> - tovább működik, megmaradnak a fórumok és az üzenőfal, ugyanakkor új funkciókkal is bővíteni fogják a weboldalt, melyeknek a legfőbb célja a közösségteremtés. Például magánszemélyek is regisztrálhatnak az oldalon egy adatlap kitöltésével, „polcokat” hozhatnak létre a kedvenc könyveikből, mely alapján kapcsolatokat teremthetnek a hasonló érdeklődésűekkel. Tagadhatatlan, hogy az MTV együttműködése nélkül nem ért volna el ilyen eredményeket a játék. Sipos Pál azonban minden kétséget kizáróan közölte, hogy a továbbiakban a közszolgálati televízió nem támogatja a Nagy Könyv program folytatását. Az azonban kiderült, hogy lesz folytatása: a **Nagy Könyv olvasás** címmel, amelynek sikeres működéséhez továbbra is szükség lesz a könyvtáros szakma összefogására.

Zsohouszky Márta
Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola
Könyvtára

Az írott kulturális örökség megőrzése Európában – restaurálás és digitalizálás
(Lipcse, 2006. március 13-15.)

Résztvevő országok: Csehország, Egyesült Királyság, Észtország, Hollandia, Lengyelország, Magyarország, Németország, Svájc, Szlovákia, Szlovénia.

A konferencia a témával kapcsolatban a következő projektekre hívta fel a figyelmet:

<i>A projekt elnevezése</i>	<i>tevékenysége</i>	<i>címe</i>
DELOS	EU IST (az EU Information Society Technologies) programja: a digitalizálással kapcsolatos feladatok koordinálására (magyar partner: MTA SZTAKI)	http://www.delos.info
DPC	Digital Preservation Coalition (brit)	http://www.dpconline.org/graphics/index.html
ECPA	European Commission on Preservation and Access	http://www.knaw.nl/ecpa
EROMM	European Register Of Microform Masters (központi mikrofilm- és digitális másolat-katalógus)	http://www.eromm.org
EU IST-programok	DELOS, DPE etc.	http://cordis.europa.eu/ist/digicult/projects_fp6.htm

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2006/2. sz.

EUBAM	Portal zu EU ropäischen Angelegenheiten für B ibliotheken, A rchive, M useen und Denkmalpflege	http://www.eubam.de
Forum Bestandserhaltung	könyvtárosok és levéltárosok állománymegőrzéssel kapcsolatos kommunikációját segíti elő	http://www.forum- bestandserhaltung.de
i2010	Digital Libraries – EIS Thematic portal	http://europa.eu.int/informati on_society/activities/
KOPAL	Kooperativer Aufbau eines Langzeitarchivs digitaler Informationen (digitális dokumentumok hosszú távú megőrzésének technológiai és szervezeti keretei a németeknél)	http://kopal.langzeitarchivieru ng.de
MEMORIA	Memoria Slovaca (szlovák digitális gyűjtemény)	http://www.memoria.sk
Memoriae Mundi Series Bohemica	cseh digitális gyűjtemény és programok	http://digit.nkp.cz/mw_frame. htm
„Memory of Netherlands” Het Geheugen van Nederland	holland digitális gyűjtemény	http://www.geheugenvannede rland.nl
METAMORFOZE	holland állománymegőrzési projekt (savtalanítás, mikrofilmezés, szkennelés etc.)	http://www.metamorfoze.nl
MINERVA	MI nisterial NE twork for V alorising A ctivities in digitisation (EU IST)	http://www.minervaeurope.or g
NDA	N emzeti D igitális A dattár (magyar)	http://www.nda.hu
NESTOR	N etwork of E xpertise in Long- term ST orage of Digital R esources (német kompetenciaközpont)	http://www.langzeitarchivieru ng.de
NPO	N ational P reservation O ffice (brit állományvédelmi program)	http://www.bl.uk/services/np o/npo.html

EKE HÍRLEVÉL
Egyházi Könyvtárak Egyesülete
9090 Pannonhalma, Vár 1.

2006/2. sz.

PLANETS	Preservation & Long-term Access through NET worked Services (EU IST)	http://cordis.europa.eu/ist/digitalcult/planets.htm
Red Book etc.	észt MOKKA-R, ill. észt digitális gyűjtemény és programok	http://www.nlib.ee/17535
SurveNIR etc.	szlovén állományvédelmi és digitalizálási programok	http://www.nuk-uni.lj.si/stop.cgi
TEL-ME-MOR	The European Library Modular Extensions for Mediating Online Resources (EU IST)	http://www.oszk.hu/telmemor
WPR etc.	Wioletni Program Rzadowy (lengyel állományvédelmi program)	http://www.bn.org.pl http://www.archiwa.gov.pl
ZVDD	Zentrales Verzeichnis Digitalisierter Drucke (a digitalizált nyomtatványok német központi lelőhelykatalógusa)	http://www.zvdd.de

A konferencián bemutatkoztak a különböző restaurálással, tömeges savtalanítással, digitalizálással, mikrofilmezéssel foglalkozó német cégek is. Néhány cég honlapja a gazdag kínálatból:

- Hermann+Kraemer – www.hk-gap.de
- Klug Conservation – www.klug-conservation.com
- MIK-Center – www.mik-center.de
- Mikro-Univers – www.mikrouivers.de
- PAL Preservation Academy – www.preservation-academy.com
- ProServ – www.proserv-special.de
- Schempp – www.schempp.de
- Zentrum für Bucherhaltung – www.zfb.com
- Zeutschel – Omniscan – www.zeutschel.de

Magyarországon egy cég a tömeges savtalanítás elvégzésére a NESCHEN-cég (www.neschen.com) egyik gépének a megvételét tervezi, ld. erről **Kastaly Beatrix** (Országos Széchényi Könyvtár): A tömeges papírsavtalanításról című előadását, amelyet a *Muzeális kötetek őrzése és szolgáltatása a könyvtárakban* szakmai napon tartott (az MKE Társadalomtudományi Szekció és a Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár szervezésében, Szeged 2006. ápr. 5.).

H. Hubert Gabriella
Evangélikus Országos Könyvtár